

Бібліотека Одеської державної академії
будівництва та архітектури

«Єдність нації: Соборність України»

До Дня Соборності України

Одеса 2025р.

Історія свята

У тяжкій і тривалій боротьбі за національне визволення, утвердження власної державності наш народ не раз переживав як гіркі, так і радісні події.

Одна з таких сторінок нашого минулого – боротьба українського народу за соборність своїх земель.

З початком Першої світової війни у Галичині було створено Головну Українську Раду (пізніше – Загальна Українська Рада), яка відстоювала інтереси українців. Євген Петрушевич, Євген Левицький, Кость Левицький, Семен Вітик – одні з перших виступили з ідеєю соборності України.

Історія свята

9 жовтня 1918 р. на засіданні австрійського парламенту майбутній глава уряду ЗУНР К.Левицький висловив загальне прагнення галицького народу до Києва. 20 жовтня 1918 р. на багатотисячній маніфестації у Львові відомий західноукраїнський політичний і громадський діяч С.Вітик закликав до негайної злуки з Великою Україною.

Підвищений інтерес до соборності серед громадсько-політичних діячів Галичини був не випадковий. Передбачаючи швидкий занепад Австро-Угорщини, українці боялися, щоб Галичина не відійшла до складу Польщі. Тому 18-19 жовтня 1918 р. у Львові відбувся з'їзд політичних і громадських діячів українських земель у складі Австро-Угорської імперії, на якому було створено Українську Національну Раду.

Історія свята

З'їзд від імені Ради видав постанову, яка окреслювала українську етнічну територію в Австрії та зазначала, що «...ця українська національна територія стає українською державою». На жаль, така заява не мала практичного значення, і важлива лише як вияв політичної думки і волі українців Галичини.

У середині листопада 1918 р. Австро-Угорська імперія розпалась під впливом революційних подій у країні. І вже 1 листопада війська Української Національної Ради у Львові проголосили створення Української держави. А 13 листопада за новоутвореною державою закріпилася назва Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР).

Історія свята

Тож одним із найважливіших завдань уряду ЗУНР було об'єднання усіх українських земель в одну державу. Але поки гетьман Павло Скоропадський володарював у Києві, ця мета була недосяжною.

Ситуація змінилася, коли на зміну гетьманату до влади прийшла Директорія, було відновлено Українську Народну Республіку та її закони. Як можна було сподіватись, Директорія поставилась дуже прихильно до ідеї соборності. Як наслідок ініціатори об'єднавчого руху представники Державного Секретаріату ЗУНР – Дмитро Левицький, Лонгин Цегельський, члени Директорії Володимир Винниченко, Симон Петлюра, Панас Андрієвський, Федір Швець 1 грудня 1918 року підписали у Фастові передвступний договір про наміри об'єднати населення і території обох утворень в одній державі.

Історія свята

Обидва уряди зобов'язувалися в найкоротший час здійснити це об'єднання. Даний договір, викликавши схвалення українського загалу, став, по суті, першим і основним актом соборності. Після нього значно активізувалася боротьба за ідейно-політичну і територіальну консолідацію українців усіх земель. Перше рішення у цьому напрямі зробила Українська Національна Рада, яка 3 січня 1919 року одностайно прийняла ухвалу про злуку Західноукраїнської Народної Республіки з Українською Народною Республікою.

Історія свята

Об'єднавчий рух, який наприкінці 1918 – початку 1919 року охопив майже всю Україну, досяг свого апогею і в двадцятих числах січня перемістився в столицю УНР. Київські видання друкували численні статті, інформації, інтерв'ю, присвячені об'єднанню українських республік.

Директорія і Рада Народних Міністрів призначили урочисте святкування об'єднання УНР і ЗУНР на 22 січня. Мабуть, це було не випадково, бо вказаний день збігався з річницею історичного IV Універсалу Центральної Ради, згідно з яким УНР проголошувалась самостійною, незалежною державою. Отже, він мав стати днем подвійного всенародного свята – Незалежності й Соборності.

Історія свята

І ось настав день, за який українці боролись упродовж багатьох століть. Уранці 22 січня біля святої Софії було велелюдно. Вхід з Володимирської вулиці прикрашала тріумфальна арка з гербами історичних земель України. Під звуки оркестру крокували військові підрозділи. Урочистості розпочав заступник президента ЗУНР Лев Бачинський, який нагадав про традицію «одного нерозривного тіла» від Володимира Великого до «великих гетьманів». Держсекретар Лонгин Цегельський оголосив вірчу грамоту президії Української Національної Ради й передав її голові Директорії Володимиру Винниченку, який привітав галицьких делегатів, наголосивши на непересічному значенні Акта соборності.

Історія свята

Усвідомлюючи суспільно-політичне значення цієї події, керівництво Директорії подбало, щоб прийняття Акту Злуки стало величною маніфестацією єднання східних та західних українських земель, днем народження єдиної незалежної соборної держави. Сценарій урочистостей розроблявся під керівництвом міністра освіти Івана Огієнка, а режисурою опікувався корифей українського театру Микола Садовський. Особливої значущості події надавала присутність усього керівництва УНР, представників ЗУНР, делегатів Трудового конгресу, духовенства, військової старшини, іноземних дипломатів та великої кількості людей. Це була велика, урочиста, єдина в своєму роді історична маніфестація братерства українського народу.

Історія свята

Об'єднавча акція 1919 року залишила глибинний слід в історичній пам'яті українців. Справжню єдність народу у боротьбі за незалежність продемонструвала світові Україна 21 січня 1990 року. Так, знаменним етапом піднесення духу свободи став "живий ланцюг" між Києвом і Львовом, коли 21 січня 1990 року тисячі українців взяли за руки на згадку про проголошення Акту Злуки.

Ця акція прискорила розпад СРСР і здобуття національної незалежності, бо переконливо засвідчила духовну єдність східних і західних регіонів України. Утворення незалежної Української держави в 1991 році знаменувало початок якісно нового етапу в утвердженні суверенітету і соборності українських земель.

Історія свята

Винятково важливим політико-правовим чинником на цьому шляху стали результати загальноукраїнського референдуму 1 грудня 1991 року, в ході якого за підтвердження Акта проголошення незалежності України висловилося 90,92 % виборців.

День Соборності України почали відзначати на державному рівні з 1999 року, коли був підписаний відповідний Указ Президента України. Згідно з цим документом 22 січня – день, коли був проголошений в 1919 році Акт Злуки, встановлено Днем Соборності України.

Література з фонду бібліотеки

1.	39(477) С28 Сегеда, С.П. Антропологічний склад українського народу: етногенетичний аспект. - К. : Вид-во ім. Олени Теліги, 2001. - 256с.
2.	39(477) Д18 Данилюк, А.Г. Українська хата. - К. : Наукова думка, 1991. - 112 с.
3.	39(477) Л72 Лозко, Г.С. Українське народознавство. - К. : Зодіак, 1995. - 368 с.

Література з фонду бібліотеки

4.	39(477) О-33 Олесюк, Т. Соборна Україна : Наукові розвідки і спомини. - К.: Українська видавнича спілка, 2004. - 640с.
5.	94(477) С28 Сергієнко, П.П. Соборна Україна: від ідеї до життя. - К., 1993. - 64с.

Література з фонду бібліотеки

6.	39(477) С-33 Сергійчук, В.І. Що дала Україна світові. - К. : ПП Сергійчук М.І., 2008. - 480с.
7.	39(477) К-56 Коваль, А.П. Знайомі незнайомці : Походження назв поселень України. - К. : Либідь, 2001. - 304с.
8.	39(477) К56 Ковальчук, О.В. Українське народознавство : Книга для вчителя. - К. : Освіта, 1994. - 176с.